

Конспект уроку № 170

15 фразеологізмів з частинами тіла

Link to audio: ukrainianlessons.com/episode170

Вступ

Привіт-привіт! Це Анна Огойко і п'ятий сезон подкасту «Уроки української» — подкасту для всіх, хто вивчає і любить українську мову.

У цьому п'ятому сезоні епізоди подкасту, як ви **помітили**, досить різні. В нас були вже епізоди і про сленг, і про історичні регіони України, а також були два інтерв'ю. До речі, наступне інтерв'ю вже буде наступного тижня. Тому не пропустіть цього епізоду, на який я **запрошу** дівчину, яка працює в Ukrainian Lessons як **контент-менеджерка**, а також вона **музикантка**. Тому почуєте її історію.

А сьогодні в нас особливий епізод, бо сьогодні не буде рубрики 10 корисних речень. **Натомість** я хочу **поділитися** з вами цікавими **фразеологізмами**. Я знаю, що багато хто з вас любить цю тему, правда? Тому я **підготувала** для вас 15 ідіом, або фразеологізмів, з **органами тіла** людини!

А для тих, хто **оформив преміум-підписку**, хочу сказати, що разом з конспектом уроку цього тижня ви отримаєте флеш-картки «Анкі». По-перше, там будуть корисні речення з рубрики 10 корисних речень. Ви будете **практикуватися** перекладати їх з англійської на українську мову і навпаки. А по-друге, до карток ми додамо також ці 15 фразеологізмів з сьогоднішнього епізоду. Ну що, готові починати?

помітити — to notice

запросіти — to invite

контент-менеджерка — content-manager
(female)

музикантка — musician (female)

натомість — 1) instead; 2) but, however

поділитися — to share

фразеологізм — idiom

підготувати — to prepare

орган тіла — body organ

оформити преміум-підписку —
to apply for a premium membership

практикуватися — to practice

Основна частина

Будемо **рухатися зверху вниз**, тобто з **голови** до ніг. Почнемо з голови? Перший фразеологізм:

1. Голова варить або Голова не варить

Варити щось, як ви знаєте, це **готувати** якусь їжу. Варити можна борщ, суп... А якщо ваша голова не варить — це **означає**, що вам **важко** думати, ви втомилися, не можете вчитися, чи працювати, чи просто відповісти на якесь питання. Ну **і навпаки**, якщо голова варить або добре варить, то це про людину, яка є розумною, або, як ми кажемо ще, **башковитою** — це таке **розмовне слово**. Башковитий — це розумний.

Так-от, наприклад, можна сказати: у Каті голова добре варить. Вона **закінчила університет Шевченка**. Вона розумна, у неї добре варить голова. Або: щось у мене сьогодні голова не варить, треба **відпочити**, мабуть.

Повторіть:

Голова варить.

Голова не варить.

Далі, фразеологізм номер два:

2. У поті чола.

Чоло — це частина голови, **синонім** — **лоб**. Чоло, або лоб, **розташовані** над очима. І якщо ви працюєте, особливо **фізично**, то на чолі або на лобі може **виступати піт**.

Піт — це **крапельки** води, які з'являються на чолі, коли ви **займаєтесь спортом**, наприклад, або коли вам просто дуже **жарко**. Так-от, у поті чола ми **зазвичай** працюємо. Працювати у поті чола означає дуже сильно, **наполегливо** працювати. Зараз це стосується не тільки **фізичної праці**, а й **розумової**, тобто **метафорично**.

Наприклад, зараз в Ukrainian Lessons ми працюємо в поті чола над нашим ютуб-каналом. Для нас це зовсім нова **сфера**, тому **розробка** нових відео **забирає багато часу**, і ми працюємо над цим в поті чола, тобто **наполегливо**. До речі, ви вже підписані на наш ютуб-канал? Шукайте там Ukrainian Lessons. І повторіть фразеологізм:

У поті чола.

Наступний фразеологізм також про лоб або чоло:

рухатися — to move
зверху вниз — down from the top
головá — head
ногá — leg

варити — to boil, to cook
готувати — 1) to cook, to make;
2) to prepare
означати — to mean
ва́жко — it is hard
втомі́тися — to get tired
і навпаки́ — and vice versa
башкові́тий — brainy, clever
розмо́вне сло́во — colloquial word
закі́нчити університе́т Шевче́нка —
to graduate from Taras Shevchenko
university
відпочи́ти — to rest, to take a rest

чоло́ = лоб — forehead
сино́нім — synonym
ро́зташо́ваний — situated, located
фізи́чно — physically
виступа́ти — to appear
піт — sweat
кра́пелька = кра́пля — drop (*diminutive*)
займа́тись спо́ртом — to do sport
жа́рко — it is hot
зазвича́й — usually
наполе́гливо — persistently
фізи́чна пра́ця — manual labour
розу́мовий — intellectual
метафо́рично — figuratively
сфе́ра — sphere, field
ро́зро́бка — development
забира́ти ба́гато ча́су —
to take a lot of time

3. На лобі написано.

Якщо написати щось на лобі чи на чолі, то це буде **добре видно**, можна буде добре це побачити, правда? Так-от, якщо у когось на лобі щось написано, то це щось **очевидне**. Ось ви дивитесь на когось — і розумієте щось про цю людину. Наприклад, так у нього на лобі написано, що він програміст! Не знаю, може, це **зовнішність** чи **одяг**...

Іноді ми просто можемо **глянути на** людину і сказати щось про неї. Тоді ми кажемо: у нього або у неї на лобі написано, що...

Повторіть:

На лобі написано.

Фразеологізм номер чотири:

4. Рвати на собі волосся.

Якщо ви **потрапили** в дуже **складну ситуацію** і ви дуже **хвилюєтесь, переживаєте**, не знаєте, що робити в цьому випадку, тоді вам хочеться аж рвати на собі волосся, тобто **витягувати** з себе **волосся**. Так, це звучить дуже **страшно**, і це, мабуть, насправді має статися дуже **жахлива** ситуація, коли хочеться рвати на собі волосся!

Можливо, в часи карантину, коронавірусу у багатьох з нас були такі моменти, коли хотілося рвати на собі волосся. Наприклад, це коли хтось з ваших знайомих захворів, чи ви **захворіли**, або коли просто не було більше **надії** на краще чи **набридло** сидіти вдома. У мене точно були такі моменти, коли хотілось рвати на собі волосся.

Сподіваюся, далі буде **краще**! Повторіть фразеологізм:

Рвати на собі волосся.

Далі номер п'ять:

5. Аж очі на лоба полізли.

Уявіть собі таку **картину**. Очі **налізають**, тобто **наближаються** ближче до лоба, тобто очі йдуть ніби **вверх**. Це зазвичай стається в **мультфільмах**, так? А саме коли ви дуже **здивовані**, коли вас щось дуже **вразило, здивувало**.

Також це можуть бути інші **сильні емоції**, наприклад, коли ви дуже **злякались, відчуваєте страх**. Тож коли ви здивовані чимось, або почули якусь **несподівану** новину якийсь сюрприз, ви можете сказати: у мене аж очі на лоба полізли! Тобто я **сильно здивувалася**, я **здивувався**.

дóбре ві́дно — to be clearly visible, one can see well

оче́видний — evident, obvious

програ́міст — programmer

зо́внішність — appearance

о́дяг — clothes

гля́нути на — to look at, to glance at

потра́пити — to get (into), to find (oneself)

скла́дна́ ситуа́ція — difficult situation

хвилюва́тися = пережива́ти — to worry

вита́гувати — to pull out

воло́сся — hair

стра́шно — terribly

жахли́вий — terrible, horrible

захворі́ти — to get ill

наді́я — hope

набри́днути — to bore, to annoy

кра́ще — better

уя́вити собі́ карти́ну — to picture a scene

налі́зати — to climb up

наближа́тися — to approach

вверх — up, upward

мультфі́льм — cartoon

здиво́ваний — surprised

вразити = здивува́ти — to astonish

си́льні емо́ції — strong emotions

зляка́тися — to get scared

вiдчува́ти страх — to feel fear

неспо́дiваний — unexpected

здивува́тися — to be astonished

Аж очі на лоба полізли.

Фразеологізм номер шість:

6. Насупити брови.

А це ще одна емоція. Насупити брови, тобто звести **брови** разом. До речі, брови — це ось це таке волосся перед вашими очима, над очима.

Коли хтось насупив брови, то ця людина сильно **задумалась**, зазвичай про щось **серйозне**.

Якщо хтось сидить і думає про щось, серйозно **розмірковує**, то ви можете сказати: що це ти насупив брови, про що ти думаєш?

Насупити брови.

Фразеологізм номер сім:

7. Вуха розпустити

Отже, ви зараз слухаєте цей подкаст. Можливо, ви слухаєте його, розпустивши вуха? Розпустити вуха означає слухати щось дуже **уважно**, забути про все на світі і тільки слухати. Зазвичай, правда, це має трохи **негативну конотацію**, тобто означає, що людина слухає когось дуже **віддано**, аж **занадто**, так **довірливо**.

Тобто в таких випадках той, кого ми слухаємо, може насправді **вводити нас в оману**, тобто **дурити**, говорити нам якусь неправду. А ми слухаємо, розвісивши вуха. Не завжди треба слухати, розвісивши вуха, треба думати про все **критично**, про все, що ви слухаєте. Повторіть:

Розпустити вуха.

Далі восьмий фразеологізм:

8. На носі.

Ніс — на носі. Якщо у вас щось на носі, то ви це можете бачити дуже близько, правда? Так-от, на носі — це про те, що наближається, щось дуже близько, або **скоро**, станеться. Наприклад, зараз я **записую** цей епізод у 2020 році, а отже, на носі 2021 рік. Тобто він наближається, він скоро. 2021 рік — на носі.

На носі.

Дев'ятий фразеологізм:

бровá — eyebrow

задуматися — to be thoughtful
серйóзний — serious

розмірковувати — to think over, to consider

увáжно — attentively
негатівна конотáція — negative connotation
вídдано — devotedly
занáдто — too much
довірливо — trustfully
ввóдити в омáну — to mislead
дурíти — to fool
критично — critically

скóро — soon
запíсувати — to record

9. Закопити губу.

Губи — це частина **навколо** рота. Закопити губу або губи означає **запишатися, зазнаватися**. Це фактично, коли людина **занадто високої думки про себе** і не хоче робити щось, що її просять, не хоче **підкорятися** іншій людині. Наприклад, хлопчик сидів, закопив губу і не хотів їсти овочі. Він казав: ні, не буду їсти **овочі**, і все. І закопив губу. Повторіть:

Закопити губу.

Фразеологізм номер десять:

10. Тримати язик за зубами.

Якщо ви не рухаєте **язиком**, тобто тримаєте язик за **зубами**, то ви не можете говорити, правда? Ви мовчите. Отже, тримати язик за зубами означає **мовчати**. Ви можете сказати комусь: я розповім тобі один **секрет**, але ти нікому не кажи. Тримай язик за зубами! Повторіть:

Тримати язик за зубами.

Фразеологізм номер одинадцять:

11. Намотати на вус.

Вус — це частинка **вусів**. Вуса та **борода** — це волосся на обличчі, зазвичай в чоловіків. Так-от, намотати на вус означає **запам'ятати** щось. Зазвичай ми говоримо це комусь в **наказовому способі**: намотай собі на вус!

Тобто запам'ятай! Намотайте собі на вус, що нові уроки виходять щосередини.

Також ми говоримо намотати на вус в **контексті навчання**, мотати на вус — вивчати щось, запам'ятовувати. Будь уважний у школі, мотай все на вус. Повторіть:

Намотати на вус.

Фразеологізм номер дванадцять:

12. Покласти руку на серце.

Коли ми говоримо про **серце** (це такий дуже важливий орган людини), то тут **ідеться про** щось **правдиве, про щирість**. Поклавши руку на серце — це говорити правду, сказати щось **чесно**, тобто чесно кажучи. Поклавши руку на серце. Наприклад, поклавши руку на серце, **мушу** сказати, що працювати вдома — це не завжди **весело**. Повторіть:

губа — lip
навколо — around
запишатися = зазнаватися —
 to give oneself airs, to become conceited
занадто високої думки про себе —
 full of conceit
підкорятися — to obey
овочі — vegetables

язик — tongue
зуби — teeth
мовчати — to keep silence
секрет — secret

вуса — moustache
борода — beard
запам'ятати — to remember
наказовий спосіб — imperative mood

контекст — context
навчання — studying

серце — heart
ідеться про — the thing is,
 we are talking about
правдивий — truthful
щирість — sincerity
чесно — honestly
мушити — to be obliged, to have to
весело — fun

Покласти руку на серце.

Тринадцять:

13. Допікати до печінок.

Печінка — це орган в тілі людини, liver англійською, і насправді в кожній людини є одна печінка, але в цьому фразеологізмі це **множина** — до печінок. Допікати до печінок означає дуже сильно **дошкуляти, набридати**. Ще говорять допікати до живих печінок. Наприклад, діти, діти — це чудово, але за деякими **розповідями батьків**, інколи вони діти можуть допікати до печінок, тобто набридати, **не слухатися**. Тоді ви можете сказати про них: вони мене допекли до печінок! Повторіть:

Допікати до печінок.

Фразеологізм чотирнадцять:

14. Накивати п'ятами.

П'яти або **п'ятки** — це **нижня** частина **стопи**. Якщо ви біжите, то можна бачити ваші п'яти, тобто те, що під ногою. Накивати п'ятами означає **втекти, уникнути** якої ситуації. Наприклад, він хотів **одружуватись**, а вона наживала п'ятами. Тобто втекла від нього! Повторіть:

Наживати п'ятами.

І останній фразеологізм — п'ятнадцятий:

15. Взяти ноги на плечі.

Він означає те саме, що й **попередній**: наживати п'ятами. Тобто тікати. Але мені він звучить дуже смішно, тому я не могла його не згадати. Взяти ноги на **плечі** — уявіть собі цю картину! Тобто покласти ноги на плечі — це не реально! А це означає втікати, **причому** швидко так втікати, також може бути швидко бігти або ще **поспішати**, спішити. Бери ноги на плечі — **мерщій** сюди! Тобто швидше приходь сюди, бери ноги на плечі. Повторіть:

Взяти ноги на плечі.

Добре, а зараз **пропоную** повторити ще раз всі фразеологізми, а також **нагадую**, що вони будуть в конспекті уроку, і в картках «Анкі», для тих, хто оформив преміум-підписку.

печінка — liver

множинá — plural

дошкуля́ти — to annoy

набрида́ти — to bore, to annoy, to tire

ро́зповідь — story

батькі́ — parents

не слуха́тися — to disobey

п'ята́ = п'ятка — heel

ни́жній — lower

стопа́ — foot

вте́кти — to run away

уника́ти — to avoid

одру́жуватися — to marry

попе́редній — previous

плече́ — shoulder

причо́му — besides that, moreover

поспі́шати = спі́шити — to hurry, to make haste

мерщі́й — quickly, fast

пропонува́ти — to offer

нага́дувати — to mention

Список фразеологізмів

1.	голова́ вáрить	to be brainy, bright, intelligent
2.	голова́ не вáрить	to be brain-dead, to not be able to use one's brain
3.	в по́ті чола́	by the sweat of one's brow, (to work) with great zeal, applying all one's energy and strength
4.	на ло́бі на́писано	to be written all over one's face, when something is immediately noticeable from a person's outward appearance
5.	рва́ти на собі́ воло́сся	to tear one's hair out, to feel extreme desperation
6.	аж о́чі на ло́ба полі́зли	eyes popped out of somebody's head, to be very surprised, amazed, shocked
7.	насу́пити бро́ви	to frown from being unsatisfied or sad
8.	ву́ха розпо́стити	to listen open-mouthed, to listen intently and enthusiastically to someone, trusting that what he says is true
9.	на но́сі	near at hand, very close in time
10.	зако́пирити губу́	to give oneself airs, to be arrogant
11.	трима́ти язýк за зубáми	to keep one's mouth shut, to not say anything
12.	намотáти на вус	to take a note of something, to pay special attention and remember something
13.	покла́сти ру́ку на се́рце	to put one's hand on one's heart, to be honest, sincere in what one says
14.	допіка́ти до печі́нок	to be fed up with something
15.	накива́ти п'я́тами	to take to one's heels, to run away
16.	взя́ти но́ги на плéчі	to run away, to go fast, to hurry

Завершення

На сьогодні все! Сподіваюсь, вам **сподобались** ці фразеологізми, які я вибрала. Вони справді корисні, і ми справді їх використовуємо в українській мові. Взагалі, думаю, що кожен десятий епізод п'ятого сезону я буду розповідати вам про якісь нові фразеологізми. Як вам така ідея?

А також нагадую, що конспекти уроків і картки з реченнями і фразеологізмами **доступні** для тих, хто оформив преміум-підписку. Більше про це можна дізнатися за посиланням ukrainianlessons.com/episode170.

Бажаю вам всього найкращого! Гарного дня чи вечора! І на все добре!

сподобатися — to like

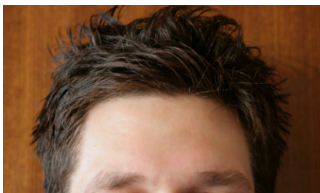
доступний — available

Вправи

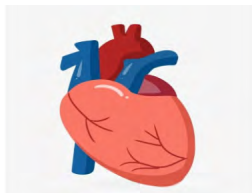
1

Яка це частина тіла або орган? Підпишіть.

печінка чолó вóса язýк плечé сёрце лоб п'ятá бровá

1. _____
або

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

6. _____

7. _____

8. _____

2

Вставте пропущені слова.

брóви óчі nóги nóсі зубáми вўха волóсся плéчі лóба язýк

1. взяти _____ на _____
2. _____ розпустити
3. насупити _____
4. аж _____ на _____ полізли
5. рвати на собі _____
6. тримати _____ за _____
7. на _____

3

Вставте пропущені фразеологізми.

накива́ти п'ятами голова́ не ва́рить на но́сі аж о́чі на ло́ба полізли
ва́рить голова́ в по́ті чола́ трима́ти язýк за зубáми на ло́бі на́писано

1. Я сильно втомилась. Я щодня працюю _____.
2. У тебе _____, що ти танцюристка.
3. У мого брата дуже добре _____,
бо він читає багато книг на різні теми.
4. Зима _____, а я ще не купила чоботи.
5. Надія дуже балакуча, вона не вміє _____.
6. _____ просто,
а взяти відповідальність за свої вчинки — ні.
7. У мене _____ від цієї новини.
8. Мені треба відпочити, бо щось у мене _____.

4

Перекладіть українською мовою:

1. I am fed up with my children. They disobey me.

2. Pavlo is marrying Oksana, but keep your mouth shut. It is a secret.

3. Stop giving yourself airs, you are not the most talented musician in the world.

4. My birthday is near at hand. It is written all over my face.

5. He listened to her story open-mouthed.

6. After her husband's death, she was tearing her hair out.

Відповіді на вправи

1

1. чоло, лоб	5. п'ята
2. серце	6. вуса
3. брова	7. язик
4. плече	8. серце

2

1. ноги, плечі	5. волосся
2. вуха	6. язик, зубами
3. брови	7. носі
4. очі, лоба	

3

1. в поті чола	5. тримати язик за зубами
2. на лобі написано	6. Накивати п'ятами
3. варить голова	7. аж очі на лоба полізли
4. на носі	8. голова не варить

4

1. Мої діти допікають мене до печінок. Вони не слухаються мене.
2. Павло одружується з Оксаною, але тримайте (тримай) язик за зубами. Це секрет.
3. Припиніть (Припини) (Годі, досить) закопильовати губу. Ти не найкращий музикант у світі.
4. Мій день народження на носі. Це написано у мене на лобі.
5. Він слухав її історію, розпустивши (розвісивши) вуха.
6. Після смерті чоловіка вона рвала на собі волосся.

